

ΛΑΪΚΗ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ

Ομάδα επεξεργασίας: Καρ. Μυταρά, Π. Ζουμπουλάνης, Χ. Δαραδήμος
Εισηγητής: Π. Ζουμπουλάνης

Συνάδελφοι,

Έχοντας την τιμή να εκπροσωπώ το ΕΕΤΕ στην ΝΕΛΕ Αττικής, μου προτάθηκε να κάνω την εισήγηση γι' αυτόν τον πραγματικά σπουδαίο θεσμό. Από τη λίγη πείρα που αποκόμισα από τις μέχρι τώρα συνεδριάσεις της ΝΕΛΕ και δεδομένης της νηπιακής προς το παρόν κατάστασης στην οποία βρίσκεται ο θεσμός αυτός, με μεγάλη μου χαρά μπορώ να πω λίγα λόγια, ελπίζοντας ότι δεν θα σας κουράσω με ανιαρά στοιχεία.

Όλοι μας φαντάζομαι, ιδίως όσοι λόγω εκπαιδευτικής πικρής πείρας γνωρίζουμε το πολιτιστικό επίπεδο του λαού μας στο πρόσωπο των μαθητών μας, αλλά και σαν καλλιτέχνες επαγγελματίες στο πρόσωπο των πελατών μας, οραματιζόμαστε και ελπίζουμε, ο θεσμός αυτός, ο πολύτιμος, να ευδοκιμήσει για το κοινωνικό, οικονομικό και πολιτιστικό ανέβασμα του λαού μας.

Ας δούμε λοιπόν τι είναι κατ' αρχήν η Δ.Ε.

Λαϊκή Επιμόρφωση, είναι η κάθε μορφής οργανωμένη εκπαίδευση έξω από το σχολικό σύστημα, με σκοπό την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας του καθένα ανεξάρτητα από εκπαιδευτικό επίπεδο, ηλικία και φύλο, καθώς και την ενεργητική συμμετοχή του στην κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ζωή του τόπου.

Πρέπει να πούμε από την αρχή ότι σαν θεσμός δεν είναι καθόλου νέος. Έχει ιστορία περίπου 25 ετών, αλλά δεν του είχε δοθεί η πρέπουσα σημασία και αξία, με αποτέλεσμα να υποβαθμιστεί και έτσι υπολειπόμενα να λειτουργούσε με μαθήματα σε πολύ χαμηλό επίπεδο, δασκάλους (επιμορφωτές) κυρίως ερασιτέχνες, έλλειψη δημιουργικών ερεθισμών, ρουτίνα κλπ. Πρέπει επίσης να πούμε, ότι σε όλες τις πολιτισμένες χώρες, ο θεσμός αυτός κύρια εκτός των μεγάλων αστικών κέντρων βρίσκεται και βρισκόταν ανέκαθεν σε πολύ ψηλό επίπεδο, γιατί οι χώρες αυτές είχαν κατανοήσει έγκαιρα τη σημασία του.

Στη χώρα μας πρόσφατα αναμορφώθηκε ο θεσμός από Επιτροπή του ΥΠ.Ε.Π.Θ. όπου συμμετείχε και το Ε.Ε.Τ.Ε. με σκοπό την επαναδραστηριοποίησή του και καθορίστηκαν οι αρχές, οι στόχοι, οι μέθοδοι του, και άλλαξε τελείως το οργανωτικό του σχήμα.

Άρθρο 2. ΑΡΧΕΣ

Η Λαϊκή Επιμόρφωση διέπεται από τις παρακάτω αρχές:

1. Την ανάγκη για συνεχή μόρφωση του λαού
2. Την αναγνώριση ότι η σχολική εκπαίδευση και η διά βίου εκπαίδευση αποτελούν αλληλοσυμπληρωνόμενα μέρη του εκπαιδευτικού συνόλου.
3. Το δικαίωμα όλων σε μία συνεχή μόρφωση, και σε μία βασική ή επιπρόσθετη επαγγελματική κατάρτιση.
4. Τη συλλογικότητα, ισότητα, αλληλεγγύη, μεταξύ όλων εκείνων που συμμετέχουν στη διαδικασία μάθησης.
5. Την αναγνώριση ότι όλοι οι συμμετέχοντες είναι φορείς ανεκτίμητης εμπειρίας που πρέπει να αξιοποιείται στην πορεία προς τη γνώση.
6. Την αναγνώριση ότι η ίδια η διαδικασία της μάθησης αποτελεί αστείρευτη πηγή γνώσης.
7. Την καταπολέμηση των μορφωτικών ανισοτήτων που είναι αίτιο αλλά και αποτέλεσμα των κοινωνικών και οικονομικών ανισοτήτων.
8. Τη βεβαιότητα ότι η γνώση είναι προϋπόθεση για την ενεργητική συμμετοχή κάθε πολίτη στην οικονομική, κοινωνική, πολιτιστική και πολιτική ζωή.

Άρθρο 3. ΣΤΟΧΟΙ

Η Λαϊκή Επιμόρφωση αποτελεί βασική διαδικασία για ατομική και συλλογική ανάπτυξη τόσο στο μορφωτικό όσο και στον κοινωνικο-οικονομικό τομέα. Ειδικότερα οι στόχοι της είναι:

1. Η δημιουργία των προϋποθέσεων για τη λειτουργία ενός συστήματος διαρκούς εκπαίδευσης, επαγγελματικής κατάρτισης και επαγγελματικού αναπροσανατολισμού.
2. Η ολόπλευρη ανάπτυξη της ανθρώπινης προσωπικότητας, μέσα στις ραγδαίες οικονομικές, κοινωνικές, επιστημονικές και τεχνικές αλλαγές.
3. Η διασφάλιση της συνειδητής κι αποτελεσματικής συμμετοχής του ατόμου στη ζωή του κοινωνικού συνόλου και η ανάπτυξη της ικανότητας να δημιουργεί νέα υλικά αγαθά και νέες πνευματικές-αισθητικές αξίες.
4. Η δημιουργία πνεύματος κατανόησης και σεβασμού προς τα διαφορετικά έθιμα και πολιτισμούς, σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.
5. Η συνειδητοποίηση της σημασίας του φυσικού, ιστορικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, της πολιτιστικής κληρονομιάς και η συμβολή στη προστασία και βελτίωσή τους.

6. Η πολιτιστική και κοινωνικο-οικονομική ανάπτυξη.
7. Η πολιτιστική και κοινωνικο-οικονομική αποκέντρωση.
8. Το Ξαναζωντάνεμα της υπαίθρου και η συμβολή στη λύση των προβλημάτων των υποβαθμισμένων περιφερειών.
9. Η συμβολή στην ανάπτυξη καινούργιων μορφών παραγωγικών δραστηριοτήτων και σχέσεων που θα συμβάλλουν στη μείωση της ανεργίας και υποαπασχόλησης.
10. Η προσφορά εναλλακτικών ευκαιριών απασχόλησης με πρόσθετη εκπαίδευση - κατάρτιση, ιδίως σε όσους βρίσκονται σε κίνδυνο ανεργίας λόγω της αλλαγής των συνθηκών αγοράς εργασίας.
11. Η καταπολέμηση του αναλφαριθμητισμού και ημιαναλφαριθμητισμού.
12. Η συμβολή στην αναχαίτιση της τάσης για αστυφιλία και μετανάστευση.
13. Η συμβολή στην επίλυση των ατομικών, οικογενειακών και κοινωνικών προβλημάτων (υγεία, οικογενειακές σχέσεις, περιβάλλον κλπ).
14. Η προετοιμασία για δημιουργική προσαρμογή στο νέο περιβάλλον ατόμων που αποχωρούν ή αποχώρησαν από την υπηρεσία τους.
15. Η δημιουργική χρήση του ελεύθερου χρόνου με την καλλιέργεια και αξιοποίηση των ενδιαφερόντων, των δεξιοτήτων και των κλίσεων του καθένα.
16. Η προοδευτική εξασφάλιση ισότητας ευκαιριών και ισόρροπης κοινωνικής προόδου.
17. Η κοινωνική - επαγγελματική αποκατάσταση και η πνευματική βοήθεια σε άτομα που μειονεκτούν, για φυσικούς ή πνευματικούς λόγους.
18. Η συμβολή στη μείωση των αντιθέσεων ανάμεσα σε πνευματική και χειρωνακτική εργασία και στην καταπολέμηση των σχετικών αναχρονιστικών αντιλήψεων.
19. Η ενημέρωση σε θέματα δομής και λειτουργίας της Πολιτείας της Δημόσιας Διοίκησης, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης των επιχειρήσεων και συνεταιρισμών, καθώς και η ενημέρωση για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των εργαζομένων.
20. Η συμβολή στην επίλυση των τοπικών προβλημάτων σύμφωνα με τις ιδιαιτερότητες των περιοχών και μέσα από τοπικές πρωτοβουλίες.
21. Η ενεργητική λαϊκή συμμετοχή σε όλα τα επίπεδα λήψης αποφάσεων καθώς και στην υλοποίησή τους.

Οι στόχοι της Λαϊκής Επιμόρφωσης πρέπει να συμβαδίζουν με τα προγράμματα εθνικής και περιφερειακής ανάπτυξης και να εναρμονίζονται πάντα με τους στόχους της εκπαιδευτικής πολιτικής, αλλά και της

σύμμετρης και αυτοδύναμης κοινωνικής, οικονομικής και πολιτιστικής πορείας της χώρας.

Δύο είναι οι κύριοι άξονες που διέπουν τον νέο Κανονισμό. Ο πρώτος άξονας είναι η σύνδεση της Λαϊκής Επιμόρφωσης με τα συγκεκριμένα προβλήματα του κάθε νομού και της κάθε περιοχής, με στόχο την ανάπτυξη σε όλα τα επίπεδα: κοινωνικό, πολιτιστικό, οικονομικό. Θα πρέπει να υπογραμμιστεί η σύνδεση της Λαϊκής Επιμόρφωσης με την κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη (βλ. άρθρ. 2 παρ. 6), προκειμένου να αποφευχθεί ο κίνδυνος του τεχνοκρατισμού της και η μετατροπή της σε απλό γρανάζι της οικονομικής αύξησης. Ο δεύτερος βασικός άξονας που διέπει το νέο Κανονισμό είναι η ιδέα της Λαϊκής συμμετοχής. Η Λαϊκή συμμετοχή όχι μόνο καταγράφεται σαν στόχος (άρθρ. 3 παρ. 21) αλλά και αποτελεί το βασικό ζητούμενο της σύνθεσης των οργάνων της Λαϊκής Επιμόρφωσης.

Οργανωτική δομή

Κεντρικό όργανο της Λ.Ε. είναι η ΚΕΛΕ με έδρα το ΥΠΕΠΘ. Είναι το επιτελείο όπου χαράζεται, η πολιτική γενικότερα της Λ.Ε. Στην περιφερειακή οργάνωση, σ'επίπεδο νομού, έχουμε τα εξής όργανα: ΝΕΛΕ και ΣΛΕ. Η ΝΕΛΕ είναι 17μελής, με δυνατότητα διεύρυνσης κατά 2 μέλη μετά από κρίση του Νομάρχη με εκπροσώπους από διάφορους φορείς, μεταξύ αυτών και του ΕΕΤΕ, με διετή θητεία. Το ΣΛΕ συγκροτείται σε κάθε ΝΕΛΕ: είναι 5μελές ή 7ετές. Η ΝΕΛΕ έχει την ευθύνη για την πραγματοποίηση των στόχων της Λ.Ε., συντονίζει τις προσπάθειες σε συνεργασία με τους φορείς, εγκρίνει την ίδρυση των Κ.Ε., προσλαμβάνει και παύει το προσωπικό με εισήγηση του ΣΛΕ, επιβλέπει τη λειτουργία τους, οργανώνει διάφορες Επιμορφωτικές Εκδηλώσεις πολιτιστικού και κοινωνικού χαρακτήρα. Μεριμνά για τα προγράμματα μετεκπαίδευσης του προσωπικού, διοργανώνει σεμινάρια και διαχειρίζεται τα οικονομικά της. Το ΣΛΕ επεξεργάζεται και καταρτίζει το πρόγραμμα επιμόρφωσης σε νομαρχιακό επίπεδο και το εισηγείται στην ΝΕΛΕ, μεριμνά για την αντιμετώπιση κάθε θέματος που προκύπτει απ'τις δραστηριότητες της ΝΕΛΕ (αριθμοί κέντρων, μεμονωμένες εκδηλώσεις, επιλογή και εκπαίδευση επιμορφωτών) καταρτίζει σε συνεννόηση με τοπικές επιτροπές, τα προγράμματα δράσης των κέντρων, επιβλέπει την εφαρμογή τους και την εύρυθμη λειτουργία τους.

Η ενεργοποίηση των ΝΕΛΕ αποτελεί βασική προϋπόθεση για την επίτευξη των στόχων της Λαϊκής Επιμόρφωσης. Θα πρέπει να υπογραμμίσουμε ότι η ΝΕΛΕ, παρόλο τον σχετικά μεγάλο αριθμό των μελών της που ίσως να την κάνει κάπως δυσκίνητη, εκφράζει σχεδόν όλα τα κοινωνικά στρώματα του Νομού και γι' αυτό θα μπορούσε να αποτελεί χώρο ζύμωσης και συνειδητοποίησης των επιμορφωτικών αναγκών τους και των δυνατοτήτων επιμόρφωσης που υπάρχουν. Έτσι η ανίχνευση των επιμορφωτικών αναγκών και ο σχεδιασμός δεν επαφίεται στα ΣΛΕ, αλλά εξασφαλίζεται, στο μέτρο του εφικτού, και από τη συμμετοχή στον προγραμματισμό της Λαϊκής Επιμόρφωσης εκπροσώπων των κυριότερων οργανώσεων και επιμελητηρίων του Νομού.

Κέντρα Επιμόρφωσης

Αυτά ιδρύονται, σ' όλη τη χώρα και υλοποιούν τους στόχους της Λ.Ε. Η ίδρυση τους γίνεται με Νομαρχιακή πράξη, μετά από απόφαση της ΝΕΛΕ και εισήγηση του αντίστοιχου ΣΛΕ. Στεγάζονται σε Δημόσιους ή Ιδιωτικούς χώρους με μίσθωση.

Σε κάθε Κέντρο Επιμόρφωσης ορίζεται από τον Νομάρχη μετά από απόφαση της ΝΕΛΕ επιτροπή που αποτελείται από εκπροσώπους της τοπικής αυτοδιοίκησης, συνεταιρισμών, εργατικών και επαγγελματικών οργανώσεων, πολιτιστικών φορέων (άρθρ. 15, παρ. 1,2). Έτσι και σε τοπικό επίπεδο ο υπεύθυνος του Κ.Ε. θα βοηθιέται και θα ελέγχεται από εκπροσώπους όλων των σημαντικών οργανώσεων της περιοχής του προκειμένου το Κ.Ε. να μην είναι ένας περιχαρακωμένος χώρος που απλώς θα υλοποιεί το πρόγραμμά του. Το Κ.Ε. θα μπορούσε να εξελιχθεί σε χώρο ζύμωσης και ανάλυσης των τοπικών προβλημάτων και να στεγάσει συλλογικές διαδικασίες αναζήτησης λύσεων από τους ίδιους του ενδιαφερόμενους, με τη συνεργασία όλων των τοπικών φορέων. Έτσι σιγά-σιγά θα αναπτύσσεται η γνήσια Λαϊκή συμμετοχή ξεκινώντας από τη βάση, από τις πραγματικές ανάγκες και τις δυνατότητες των ενδιαφερομένων.

Όμως ο νέος Κανονισμός θα έμενε ανάπηρος, αν δεν αναφερόμασταν στον τρόπο υλοποίησης των στόχων του. Απορρίπτοντας αποφασιστικά το γνωστό "ο σκοπός αγιάζει τα μέσα" που χαρακτηρίζει κάθε ολοκληρωτική και αντιδημοκρατική νοοτροπία, θεωρούμε ότι αντίθετα "τα μέσα αγιάζουν και τον σκοπό", και όχι το αντίστροφο.

Στο βαθμό λοιπόν που οι βασικοί στόχοι της Λαϊκής Επιμόρφωσης είναι η σύνδεσή της με τις συγκεκριμένες ανάγκες όπως ορίζονται

συλλογικά από τους ίδιους τους ενδιαφερομένους, και η ολόπλευρη λαϊκή συμμετοχή στη λειτουργία της, θα πρέπει οι στόχοι αυτοί να είναι και τα μέσα για την επίτευξή τους. Και οι καλύτερες προθέσεις οδηγούν σε καταστροφικά αποτελέσματα, όταν για την υλοποίησή τους χρησιμοποιούνται αυταρχικά, διοικητικά μέσα: διαταγές, νόμοι, εγκύκλιοι, γραφειοκρατικοί κανονισμοί που δεν αφήνουν κανένα περιθώριο για την ανάπτυξη τοπικών πρωτοβουλιών και μετατρέπουν τους ανθρώπους σε απλά εκτελεστικά όργανα. Η λειτουργία λοιπόν της Λαϊκής Επιμόρφωσης θα πρέπει να στηρίζεται στην ενεργοποίηση των μαζικών φορέων και στην σύνδεσή της με τοπικές πρωτοβουλίες και με κοινωνικά κινήματα, ώστε να περιορίζονται στο μέτρο του δυνατού οι γραφειοκρατικές περίπλοκες διαδικασίες που δημιουργούν εμπόδια, αποθαρρύνουν τη λαϊκή συμμετοχή και αποστεώνουν κάθε δημιουργική προσπάθεια.

Προς την κατεύθυνση αυτή ο νέος Κανονισμός ανοίγει τεράστιες δυνατότητες, στο βαθμό που διέπεται από το πνεύμα της ουσιαστικής αποκέντρωσης και της λαϊκής συμμετοχής, και θεσμοθετεί τη διαφάνεια της λειτουργίας της Λαϊκής Επιμόρφωσης καθιερώνοντας τον δημόσιο ετήσιο απολογισμό της ΝΕΛΕ και των Κέντρων Επιμόρφωσης (αριθ. 24 §3,4,5).

Όμως ο Κανονισμός αυτός δεν αποτελεί παρά ένα πρώτο βήμα για την ολόπλευρη ανάπτυξη του θεσμού.

ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΕΕΤΕ ΣΤΗ Λ.Ε.

α) Ανάμεσα στα θέματα της επαγγελματικής καλλιτεχνικής μας αρμοδιότητας, πολλά έχουν εργαστηριακό χαρακτήρα και θα συντελέσουν στην ενεργοποίηση της καλλιτεχνικής ευαισθησίας ή και προδιάθεσης ή και ενδεχόμενα κάποιου κρυφού ταλέντου των επιμορφωνόμενων. Τέτοια θέματα, όπως η ζωγραφική, είναι πολύ δημοφιλή κατά κανόνα, και έχουν πάντα πολλούς που θέλουν να τα παρακολουθήσουν. Επίσης διάφορες εφαρμογές όπως ζωγραφική σε ύφασμα, σε δέρμα, Αγιογραφία, Αναπαλαίωση εικόνων, ελεύθερο σχέδιο κ.α. Αυτά τα εργαστηριακά μαθήματα παρουσιάζουν πάντα ζωηρό ενδιαφέρον από άποψη προτίμησης και ικανοποιούν πολλές κρυφές και συμπιεσμένες ανάγκες για καλλιτεχνική έκφραση και δημιουργία των επιμορφωνόμενων και τους ενθαρρύνουν να ασχοληθούν πιά σοβαρά με αυτά ή να συνεχίσουν σε πιά σωστή βάση. Εδώ η ευθύνη του επιμορφωτή αυτονόητα είναι μεγάλη, γιατί εξαρτώνται πολλά απ'την κατεύθυνση που θα δώσει.

β) Μαθήματα που θα βοηθήσουν άλλους κλάδους να ξεφύγουν απ'την στενά οικονομίστικη αντίληψη όπως είναι π.χ. η διείσδυση του ελεύθερου σχεδίου στην Κοπτική - Ραπτική, με την ανάπτυξη πιά δημιουργικής Σχεδίασης του φορέματος απ'την στεγνή αντιγραφή ενός πατρόν. Φυσικά αυτό δεν είναι καθόλου εύκολο, ούτε γίνεται, απ'την μιά στιγμή στην άλλη, όμως εάν οι επιμορφωνόμενοι αντιληφθούν τη σημασία του Ελεύθερου Σχεδίου και τα δημιουργικά του αποτελέσματα τότε οι διαφορές θα είναι θεαματικές. Όμως πρέπει να παραδεχτούμε πως η προσκόλληση στο κοπιάρισμα του πατρόν είναι και θέμα κύρια εύκολης λύσης.

γ) Θεωρητικά καλλιτεχνικά μαθήματα μπορούν να εμπλουτίσουν τη θεματολογία της Λ.Ε. Τέτοια είναι η ιστορία της τέχνης ή η θεωρία των χρωμάτων, των σχημάτων και της σύνθεσης με απλό και εύληπτο τρόπο.

Επίσης ιστορία ενός αντικειμένου όπως π.χ. η μεταλλιοτεχνία στα Γιάννενα ή ο αργαλειός σε μιά περιοχή (και είναι πολλές) της Ελλάδας και η σύνδεσή του με την παράδοση του τόπου όπου καλλιεργήθηκε στο παρελθόν και πως μπορεί να αναβιώσει αν διακόπηκε.

Η λαϊκή μας παράδοση με τον απέραντο θησαυρό της μας παρέχει πολλές δυνατότητες ανάπτυξης τέτοιων θεμάτων.

Ένας άλλος τομέας θεωρητικών μαθημάτων όπου θα μπορούσαμε να συμβάλλουμε είναι π.χ. η "Συμβουλευτική γονέων" όπου η ανάγκη αισθητικής διαπαιδαγώγησης είναι πραγματικά πολύ μεγάλη, γιατί όλοι ξέρουμε πόσο σοβαρό ρόλο παίζει σ'αυτήν το οικογενειακό περιβάλλον ενός παιδιού και πόσο η αισθητική του αγωγή και οι καλλιτεχνικές του προτιμήσεις διαμορφώνονται θετικά ή τις περισσότερες φορές δυστυχώς αρνητικά.

δ) Πρόσφατη πείρα μας από την ΝΕΛΕ Αττικής όσον αφορά την προτίμηση και ανταπόκριση των επιμορφωμένων σε καλλιτεχνικά θέματα μάς λέει, ότι το κοινό, δειλά στην αρχή, έχει αρχίσει να στρέφεται σ'αυτά, με μιά αυξανόμενη συμμετοχή. Το γιατί το είπαμε ήδη. Τέτοια θέματα ειτός της ζωγραφικής είναι: Μπατίκ, ζωγραφική σε δέρμα, σε ύφασμα, Κεραμική - Αγγειοπλαστική, παραδοσιακός αργαλειός, υφαντική, ελεύθερο και γραμμικό σχέδιο, πυρογραφία, Αγιογραφία, αναπαλαίωση εικόνων, γραφικές τέχνες, καλλ. βιβλιοδεσία, ξυλογλυπτική, βιτραϊγ, μακραμέ.

Η συμμετοχή του ΕΕΤΕ στην Λ.Ε. μέσω των επιμορφωτών - καλλιτεχνών, είμαστε βέβαιοι ότι θα δώσει μιά διαφορετική οπτική, θα συμβάλλει στο να έρθει ο Λαός σε πιά στενή επαφή με το μεγάλο αγνοημένο και παρεξηγημένο κεφάλαιο "ΤΕΧΝΗ" και θα τον κάνει να πλησιάσει και να

- 8 -

δει "από μέσα" το χώρο αυτό, έτσι που να πάρει όχι μόνο στα μάτια του αλλά και στη ζωή του μιάν άλλη διάσταση.

Γνωρίζουμε ότι η προσπάθεια είναι δύσκολη και η ευθύνη των καλλιτεχνών - επιμορφωτών μεγάλη.

Σε συνεργασία με την ΚΕΛΕ και ΝΕΛΕ προτείνουμε την οργάνωση σεμιναρίων για καλλιτέχνες, παράλληλα με τα διοργανούμενα ήδη, για άλλες ειδικότητες.

Επίσης, είμαστε πρόθυμοι να συμβάλλουμε και να συνεργαστούμε με τους αρμόδιους φορείς στην επιμόρφωση των επιμορφωτών, δεδομένης της ιδιαιτερότητας του καλλιτεχνικού αντικειμένου αλλά και των επιμορφωνόμενων στους οποίους απευθύνονται (διαφορετικό επίπεδο, αισθητικό, κοινωνικό, οικονομικό, πολιτιστικό, ηλικία, νοοτροπία κ.λ.π.).

Τελειώνοντας μπορούμε να πούμε ότι η πορεία της Λ.Ε. πρωταρχικά θα κριθεί από την πρωτοβουλία, τη δημιουργικότητα, τη φαντασία, τον ενθουσιασμό, το μεράκι όλων αυτών που θα συμμετέχουν στις διαδικασίες της, είτε ως στελέχη και επιμορφωτές, είτε ως επιμορφωνόμενοι.

N95
49